

SZEDED, AZ ÁRADÁSOK PUSZTÍTÓTTA – VIZEK SZÜLTE VÁROS (3.)

Kitartó, hősieles küzdelem 1970-ben

„Vizecske” vagy „a Víz”. Így, becézve vagy éppen nagybetűsen írva fejezhető ki a szegediek viszonya az áradásával építő és pusztító Tiszához. A „nagyvíz”, vagyis az 1879. március 12-i fekete nap lezárja a régít és elkezd az új korszakot a Tisza fővárosának történetében. A 130 évvel ezelőtti rettenetes szerdára emlékezve cikksorozatunkban fölillantjuk a szegediek szerelletes viszonyát és heroikus küzdelmét folyójukkal. Mert a szegedi árvizek krónikája a város újjászületésének története is.

ÚJSZÁSI ILONA

Az 1879. március 12-én Szegedre zúduló ár hatására lett nemzeti üggyé a Tisza szabályozása. A századfordulóra a folyó kanyarulatainak levágásával a Tiszabecs alatti szakasz 40 százalékkal lett rövidebb. A Tisza-völgyből több mint 3 millió holdnyi területet ármentesítettek a 2700 ezer kilométer hosszú gátrendszerrel.

Hisztis folyóink

Az itteni töltéseknek vaskosabbnak, erősebbnek kell lenniük, mint a Duna mellettieknek, mert a Tisza vizállása magasabb, és az árhullámok is hosszabb idő alatt vonulnak le.

A gátak közé zárt szőke Tisza egyre „hisztisebb”, árvizei egyre magasabbak. Szegednél katasztrófát okozott 1879-ben a 806 centis víz, de két év múlva már 845, 1919-ben 916, 1932-ben 923 centiméterig magasodott a víztömeg.

Fogadalomból védelem

Fogadalmat tettek az 1879. évi árvízről megmenekült szegedi polgárok: nem engedik, hogy a várost még egyszer „a Víz” pusztítsa. Ebből az elhatározásból született a Szeged jelképévé lett fogadalmi templom, de az akkoriban főlhúzott, aztán a növekvő árhullámokat követően többször is megerősített partfal, illetve a palotás világvárosként újjá-

MAJD FELFALTA A TISZA SZEDEDET 1970 TAVASZÁN

Fotó: Somogyi-könyvtár, helyismereti gyűjtemény

EMLEKÉZÉS · Korabeli fotográfiák, újságtudósítások teszik elképzelhetővé az 1879-es szegedi árvíz pusztítását a Somogyi-könyvtár „A hajnal nem találta többé...” kiállításán. A katasztrófa 130. évfordulója alkalmából ma 8-tól 12 óráig iskolai csoportok vetélkedőjét tartják a különböző árvízi helyszíneken. A Klauzál téren 14 órakor Solyomos László alpolgármester nyitja meg Az Árvíz és újjáépítés című fotókiállítást. 15 órakor interaktív vetélkedő; 17 órától a Petőfitelepi Szépkorúak Népdalkör és a Sárgaróza Népdalkör közös műsora; 17 óra 30 perctől Boka Gábor utcaszínháza kezdődik. 18 óra 30 perctől a deszki Bánát Együttes; 19 órától a Hóra Színház táncműsora. (Somogyi Károlyné fenti, 1970-ben készült felvételén: Czinege Lajos honvédelmi miniszter árvízi szemleútján, a szegedi Tisza-parton.)

születő Szegedet óvó körtöltés is. Biztonságban érezték magukat, megnyugodtak a szegediek: az 1932-es rekordot követően 37 évig visszafogottak bizonyult szerelletes folyójuk. Am 1970-ben minden addigi csúcst megdöntött a szeszélyes szőke Tisza.

Tudósítások a gátokról

„Katasztrófa helyzetben vigyázni kell a szavak súlyára, s akkor minden szó egy lapát föld lehetett a gátakon, vagy egy nagy temetkezésen” - írja Sz. Simon István, lapunk egykori főszerkesztője. Egyike volt azoknak a munkatársainknak, akik 1970 márciusa és júniusa között tudósítottak „a Víz” elleni harcról, a gátokról. „Felülről is megnézhetné a tengert a vízgyű repülőgépről”, de csak az 1979-ben a nagyárvíz centenáriuma kiadott - Nagy vizek krónikája című - könyvecskéjében árulta el: „a veszély messze nagyobb volt, mint azt az újságolvasó ember elképzelhette”.

Hirtelen tört az országra az 1970. évi Tisza-völgyi áradás. Északon pusztított, lejjebb pedig a Körösök és a Maros hízta veszedelmessé a Tiszát. Páratlanul magas és tartós árvizes évként írta be magát 1970 a szegedi történetbe. Hiszen itt 800 centimétert meghaladó áradásra nem volt példa az 1942 és 1962 közötti két évtizedben. Ezzel szemben 70-ben 66 napon át ilyen magasságban tornyosult a víz. Sőt: 40 napig 850, 23 napig 900, 15 napig 920, két és fél napig pedig 950 centimétert meghaladó víztömeget kellett megtartania a védelmi rendszernek.

„Kapkodásnak, félelemnek nyoma sincs... A gáton megértem a város nyugalmát - írta Zsigmondi Mária. - A gátat a katonaság építi és őrzi. Elszántan dolgoznak, ugyanakkor valami derűs nyugalommal: hiszik, hogy Szegedet meg tudják védeni.”

Víz, víz, víz... - amerre a szem ellátott Szeged környékén. Egy emberként figyelt az itteni hősökre az ország. „Itt könnyűbúvárok félórás váltással időznek a vízben, amely melegszik, már tizenegy fokos. Mióta csinálják ezt? Hatodik napja, tizedik napja. Mennyit kapnak érte? Nem értik... - meséli Cseres Tibor. - Mégis, miért csinálják? Nem értik a kérdést.”

Árvízi krónika címmel különkiadást jelentetett meg a Délmagyarország 1970 júniusában. Legyőzzük a nehézségeket címmel közöltük az írást, amelyből kiderül: Kádár János június 23-án és 24-én volt Szeged vendége. Az MSZMP első embere kijelentette: „A párt és a nép egyesített ereje legyőzi a nehézségeket.”

Katonák, búvárok csatája

„Magyarország ezt a háborút megnyerte - jelenti ki Illyés Gyula író. - Kellett hozzá erőfeszítés, tudás, akarat; kellett hozzá áldozat is... De volt még egy csatanyeres. A belső bizalom. Annak az érzete, hogy ha a küzdelem tovább folyik, az egész ország odaáll; minél többet áldozva, annál egységesebben...”

Május 21-éről 22-ére virradó éjjel Makó és néhány környező község lakosságát kitelepítették - a 40 ezer árvízkarosultat Hódmezővásárhelyen és Szentesen befogadták. A tornatermekből rö-

NAPOK ÉS CENTIMÉTEREK. 1970.
április 9.: Megkezdődött az örkődés a gátakon kezdetben 500 ember részvételével. A vízállás: 758 centiméter - közel a 800 centiméteres magasságtól életbe lépő harmadfokú készütségi szinthez.
április 21.: A vízszint 12 centivel marad alatta az 1941. május 12-i árhullámrekordnak 831 centis értékével. A belvív miatt 195 családot kitelepítettek, 87 lakás megsemmisült.
április 23.: A Tisza 843 centiméterrel tetőzött, majd az alsó szakaszán megállt az áradás.
Május 20.: A Maros hulláma elérte a Tiszát, így a megerősített töltéseknek több mint 890-895 centiméteres vízszinttel kellett megbirkóznuk. A borúlátóbbak 980 cm-es vízállást is jóslottak.
Június 2.: A Tisza 961 centinél nem nőtt tovább. Az apadás is elindult.
Június 10.: A Tisza vize 883 centiméterrel nem apadt tovább - a Körös jelentette az új veszélyt.
Június 18.: A Tisza 924 centisre nőtt, majd apadt.

tönzött szállásokon terjedt az anekdota: mikor a makói tanácselnöktől a soproni azt kérdezte, miben segíthet, a hagyomány fővárosának első embere azt válaszolta: „Küldhetne egy hegyet...”

Csongrád megyében 3520 ház ment tönkre, a magánépületekben 200 millió forintnál is nagyobb kár keletkezett. S fontos döntés is született: Szegednél fel kell készülni egy, az 1970. évinél is magasabb és tartósabb árvíz kivédésére.

Z(s)EPPÉLIN KÖRUTAZÁSOK
 Szeged, Fekete sas u. 17. • Tel.: 62/426-084
 Online foglalás: www.zseppelin.hu

Olaszországi nagy körutazás (Capri) 04. 06. és 05. 25., 8 nap, félpanzió .... 125 300 Ft
 Párizs-Versailles-Loire kastélyok 04. 08., 6 nap, busz/rep., reggeli 87 500 Ft/135 000 Ft
 Mediterrán Isztria (Opatija, Kvarner, Lim-fjord) 04. 09., 5 nap, félpanzió .... 56 500 Ft
 Salzkammergut tavaktól a Königsseeig 04. 10. és 04. 30., 4 nap, reggeli .... 47 500 Ft
 Prágai hétvége - Karlovy Vary (fak. hajózással) 04. 10. és 04. 30., 4 nap, reg. ... 49 800 Ft
 London-Oxford-Stonehenge 04. 11., 7 nap (busz/repülő), reggeli ... 129 500 Ft/165 000 Ft
 A Vezüvőtől az Amalfi-partokig 04. 11., 7 nap, busz/rep., regg.+vacs. 96 800 Ft/147 000 Ft
 Ausztria rejtett kincsei (fak. dunai hajózással) 04. 11., 3 nap, félpanzió ..... 40 500 Ft

REPÜLŐS UTAK ÁRA AZ ILLETÉKET NEM TARTALMAZZA. INFORMÁCIÓT KÉRJEN IRODÁNKTÓL!
 Csalakozás: Szeged-Budapest-határátkelő útvonalon, vagy transzferrel!

ELEDELGYŰJTÉS

a szegedi gazdira váró kutyusoknak és cicáknak.

Március 14., szombat 9-12 óra között

a **RETEK UTCAI MATCH** áruházban,
 az **ÚJVÍDEKI UTCAI KECSKESI MINI BOLTBAN**
 és az **DAMJANICH UTCAI ÁLLATELEDBOLTBAN,**

valamint **9-15 óra között** a **Napfény Park**
 bevásárlóközponti **FRESSNAPP ÁLLATI ÁRUHÁZBAN**
 (itt 9-13 óra között örökbe fogadható kutyákkal)

várják önkénteseink az adományokat.

Számlaszámunk: UniCredit Bank 10918001-00000019-48600008
 Kérésre csekket küldünk: 70/380-99-22

www.tappancs.szeged.hu

DÉLMAGYARORSZÁG

FRESSNAPP **RÁDIO PLUSZ 100.2**

LookUP

Nézz fel Rám...

LookUp
 25 villamos - 40 db trolis =
161 monitor
 Naponta több ezer szem látja!
 Telefon: 624-056

Szentes Város
Polgármesteri Hivatal
 jegyzője pályázatot hirdet
KÖLTSÉGVETÉSI
ÜGYINTÉZŐI
 munkakör betöltésére.

A pályázati kiírás a www.kozigallas.gov.hu és www.szentes.hu honlapokon megtekinthető.

Vasárnap
DÉLMAGYARORSZÁG
Vasárnap
 is van
 újság!